

Longgeneeskunde

Methotrexaat

Informatie bij gebruik MTX

Inleiding

U heeft met u arts afgesproken dat u methotrexaat gaat gebruiken voor uw aandoening. U heeft al uitleg gehad van uw behandelend arts of de verpleegkundige wat dit medicijn doet. U kunt in deze folder alles rustig nalezen.

Methotrexaat (MTX)

Het effect van MTX

Methotrexaat (MTX) is een geneesmiddel dat de activiteit van sarcoïdose vermindert. Het onderdrukt zo het ziekteproces en vermindert daardoor de klachten. MTX werkt langzaam in. Het kan vier tot twaalf weken of soms zelfs langer duren voordat het effect voor u merkbaar en voelbaar wordt. Uw arts adviseert dan ook meestal in eerste instantie naast MTX andere ontstekingsremmende middelen te gebruiken (bv. prednison).

Het gebruik van MTX

MTX kan worden toegediend in de vorm van tabletten. Als MTX bij u goed blijkt te werken, kunt u dit middel vele jaren gebruiken. Hoe lang, in welke vorm en dosering u dit medicijn krijgt voorgeschreven, zal uw behandelend arts met u bespreken. De startdosis is 10 mg per week, aan de hand van bloedonderzoek zal de MTX meestal opgehoogd worden in stappen van 2,5 mg per twee weken naar maximaal 15 mg per week .

Bloedcontrole

Door regelmatig het bloed te laten controleren, kan een aantal bijwerkingen (lever-, nierfunctiestoornis, afwijkende aanmaak van bloedcellen) vroegtijdig worden opgespoord.

Houdt u zich daarom goed aan de afspraken voor bloedcontrole:

de eerste keer na twee weken, hierna bij de controles. (om de 3 maanden)

Bij geen bijzonderheden zal dit na een jaar om de 6 maanden worden.

Het wordt aanbevolen om het bloed te laten prikken kort voor inname van methotrexaat (bijvoorbeeld 1 dag van tevoren).

Voorafgaand aan de behandeling

Het is gebruikelijk om bloedonderzoek van u te hebben voordat gestart wordt met MTX, dit ter beoordeling door uw behandelend arts.

Methotrexaat in tabletvorm

MTX is in tabletvorm beschikbaar in tabletten van 2,5 mg of 10 mg. Om de kans op bijwerkingen zo klein mogelijk te maken slikt u de MTX tabletten slechts één dag per week:

- of alle tabletten ineens
- of de tabletten verdeeld over de dag

Als voorbeeld

3 tabletten 's morgens en 3 tabletten 's avonds

of de tabletten binnen een tijdsbestek van 24 uren

Als voorbeeld

2 tabletten op woensdagavond om 20.00 uur

2 tabletten op donderdagochtend om 08.00 uur

2 tabletten op donderdagavond om 20.00 uur

Indien het aantal tabletten verhoogd wordt, dan blijft u het gekozen schema volgen en slikt u bijvoorbeeld op de afgesproken tijdstippen

5 tabletten in plaats van 4 tabletten.

U kunt de tabletten het beste tijdens de maaltijd met water innemen.

MTX mag u niet met melk innemen.

Aanvullende informatie

MTX behoort momenteel tot één van de meest effectieve middelen bij de behandeling van diverse reumatische ziekten met name reumatoïde artritis (RA), artritis psoriatica en ook bij sarcoïdose heeft het vele goede resultaten opgeleverd.

- Wees voorzichtig met alcohol.
- In combinatie met MTX wordt het risico op leverfunctiestoornissen verhoogd.
- Advies is om op de dag van inname van de MTX geen alcohol te gebruiken.
- Indien uw (huis)arts het noodzakelijk acht dat u met een antibioticum wordt behandeld (bijvoorbeeld voor een luchtweginfectie of blaasontsteking) dan moet u altijd melden dat u MTX gebruikt.
- Bepaalde antibiotica (zoals trimethoprim en cotrimoxazol/bactrimel) mogen niet gecombineerd worden met MTX. Uw apotheker houdt in de gaten of combinaties van middelen met MTX veilig zijn.
- Indien u een flinke infectie heeft (zoals bijvoorbeeld een forse griep, tandwortelabces, zwerende wond, longontsteking, galblaasontsteking, blindedarmontsteking) adviseren we u MTX enkele weken niet in te nemen totdat de infectie goed genezen is. Daarna kunt u de voor u gebruikelijke dosis weer innemen. De overgeslagen dosis mag u niet inhalen. In geval van twijfel kunt u overleggen met de ILD-verpleegkundige.
- Meldt altijd als uw medicijnen veranderd worden bij de apotheek en behandelend artsen (nieuwe medicijnen of verandering van de dosis). Dit in verband met een eventueel nadelig effect op de nierfunctie, onder andere gebruik van plastabletten (diuretica).
- Indien u ook al kortwerkende ontstekingsremmers (zoals ibuprofen, diclofenac, celecoxib, etc.) gebruikt, wilt u dit melden aan uw behandelend arts? Dit in verband met verhoogde kans op leverfunctiestoornissen.
- MTX behoort tot de zogenaamde cytostatica.

Cytostatica zijn stoffen die de groei van cellen remmen en snelgroeiende, woekerende cellen kunnen doden. Cytostatica worden gebruikt bij de behandeling van diverse soorten kanker. MTX wordt hiervoor gebruikt in doseringen tot 1000 mg (al sinds 1948). De dosis Methotrexaat die gebruikt wordt bij sarcoïdose is vele malen lager (7,5 - 20 mg per week), waardoor de werking anders is en de bijwerkingen veel minder frequent optreden. De dosering MTX, gebruikt bij de behandeling van sarcoïdose is vergelijkbaar met – of iets lager dan - de dosering in de Reumatologie.

Mogelijke bijwerkingen

Bij het gebruik van MTX kunnen in een aantal gevallen bijwerkingen ontstaan, die vrijwel altijd van voorbijgaande aard zijn na verlagen van de dosis. Zelden moet het middel definitief worden gestopt. Foliumzuur (een vitamine) vermindert de kans op bijwerkingen. Daarom krijgt u dit middel ook voorgeschreven.

- In eerste instantie 1x per week 1 tablet van 5 mg; in te nemen 24 uur na de Methotrexaat, maar nooit op dezelfde dag van inname van de MTX.
- Bij MTX 15 mg wordt de foliumzuur verhoogd naar 10 mg per week.

Vaker voorkomende bijwerkingen

- Maag/darmklachten zoals misselijkheid, diarree, vol gevoel in de buik, irritatie of ontsteking van het mondslijmvlies.
- Afwijkende leverwaarden.
- Hier merkt u meestal niets van, maar dit blijkt uit de noodzakelijke regelmatige bloedcontroles. Zo nodig zal de dosis MTX worden aangepast, maar meestal is het een stoornis van voorbijgaande aard.

Minder vaak komen voor

- Stoornis in de aanmaak van witte bloedlichaampjes en/of bloedplaatjes door remming van het beenmerg. De gevolgen daarvan kunnen zijn:
 - koorts
 - infecties en spontane blauwe plekken.
- Kortademigheid, hoesten en koorts, ten gevolge van het ontstaan van een bijzondere vorm van een longaandoening. (Waarschijnlijk deels op basis van overgevoeligheid voor Methotrexaat. In verband hiermee wordt meestal een longfoto bij het starten met Methotrexaat gemaakt.).

Zelden treden op

- Haaruitval, huiduitslag.
- Hoofdpijn, duizeligheid, depressieve gevoelens.
- Verandering van de nierfunctie (meestal door combinatie met andere medicijnen, onder andere plastabletten).
- Verhoogde vatbaarheid voor infecties.

Indien één of meerdere van de genoemde klachten of andere lichamelijke veranderingen optreden, neem dan contact op met uw (behandelend) arts of de ILD-verpleegkundige.

Gebruik bij kinderwens en borstvoeding

MTX kan de vorming van ei- en zaadcellen nadelig beïnvloeden. Bovendien is het bekend dat het gebruik van MTX tijdens de zwangerschap aanleiding kan geven tot miskramen en aangeboren afwijkingen. Het is daarom dan ook absoluut noodzakelijk om tijdens de behandeling met MTX zorg te dragen voor een goede, betrouwbare anticonceptie (periodieke onthouding is niet betrouwbaar!) en deze anticonceptie voort te zetten tot minstens zes maanden na het staken van de MTX. Indien u een kinderwens heeft, overleg dit dan eerst met uw behandelend arts. Dit geldt ook voor mannen.

In de periode dat borstvoeding gegeven wordt, mag géén MTX gebruikt worden.

Vragen

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen neem dan contact op met één van de ILD-verpleegkundigen.

ILD verpleegkundige

routenummer 61

☎ (077) 320 64 72

✉ ild@viecuri.nl

Heeft u klachten van acute bijwerkingen en de ild-verpleegkundige is niet bereikbaar, neem dan contact op met de polikliniek longgeneeskunde.

Polikliniek Longgeneeskunde		
Locatie Venlo	routenummer 61	☎(077) 320 68 23
Locatie Venray	routenummer 19	☎(0478) 52 25 19

VieCuri Medisch Centrum

Locatie Venlo

Tegelseweg 210

5912 BL Venlo

☎(077) 320 55 55

Locatie Venray

Merseloseweg 130

5801 CE Venray

☎ (0478) 52 22 22

internet: www.viecuri.nl